

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Náudor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:
Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

Mea culpa!

(*) A socialismus beállott a felekezeti-nélküliség terjesztői közé s arra törekszik, hogy hivatát s mindazokat, kikre hatását kiterjesztheti, elszakítsa minden pozitív vallástól.

Körülbelül ezt a reánk nézve éppen nem meglepő, de mégis megrendítő hírt olvassuk minap az „Evangelikus népiskola“ egyik helybeli laptársunk által reprodukált közleményében.

Ismételjük: e fentnevezett protestans lap e kétségkívül nagyfontosságú felfedezése nem lep meg bennünket. Szomorú igazolása e tapasztalat a mi aggodalmainknak, a mi jóslatainknak, melyeket közel egy évtizeden keresztül hangoztattunk, ellenfeleink kicsinylő gunyolódása között — hiába. Mikor az egyházipolitikai törvények tárgyalása a napirenden volt, az ország hercegprímásától le az utolsó kath. hírlapíróig százan és százan mondták meg előre, hogy a törvények senkinek sem kellene, senkinek nem használnak, legteljebbet arra lesznek jók, hogy az államot felforgató irányzatok kezére játszsák azt a jóra való, becsületes magyar népet, mely eddig hű volt atyjá hitéhez. Komoly szavakra akkor guykacazzal feleltek, a lelkiismeretszabadság szent nevében legyürtek bennünket s a felvilágosult kor szavát megértette a törvényhozás s az új törvények kiszabadították a lelkiismeretet évezredes bilincseiből.

Nem tudjuk, volt-e ember akkoriban

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Gyöngyössy Muki kosara.

Irta: Kincs István.

Szép, szép a szerénység, csak harapni lehet keveset belőle. Az ibolyának is külön kelete volna, ha az ut mellett és nem a bokor aljában fakadna, mert hát manapság a legtöbb ember elkáromkodja magát, míg a rejtekéből négykézláb ki tudja vadászni.

A szerénysége verte meg Gyöngyössy Mukit is. Istenem! pedig de áldott jó gyerek volt: azt hittük-elevenen szállítják be majd a szép menyországba.

Együtt jártunk iskolába: ő volt a legjobb diák közöttünk. Keveset mondott, sokat tudott s lám azért már egy két tanárunk ki nem állhatta. Akárhányszor megbuktatással fenyegették azt, ki a fél osztálynak csinálta és javította a gyakorlatát.

Ilyen a világ. És Muki egész természetesen talála, hogy olyan. Föl se tűnt neki, hogy őt mindig szidják s a többi széllal bélelt fráterokat folyton élébe tolják. Azzal vigasztalta magát, ott az élet, ott majd elvállik a dió a héjától, elvállik kiben mi lakik.

Szegény Muki éppen fordítva okoskodott. Hiszen ha már az iskolában nincsen igazság,

Magyarországon, kinek e nagyhangú frázisok őszinte meggyőződést tolmácsolták; ma már azt hisszük, egy komoly ember, egyetlen jó hazafi sincs. Ki akkori szavaink igazságát be nem látná s legalább bensejében titokban el nem ismerné, hogy az egyházipolitikai törvények megalkotása oly szerencsétlen alkotás volt, melynél meg gondolatlanabbat, esztelenebbet és hazafiatlanabbat használnak keresünk hazánk törvénykönyveiben.

Ha látni akarják, mit hozott a liberalizmus egyházipolitikai vetése, kérdezzük meg a protestans anyakönyveket, azok megmondják, hogy állunk jelenleg. Nézzük a tizenötézer meg nem keresztelt gyermeket s ezek megmutatják, mit hoz a jövő.

A Tisza Kálmán által becsapott, az állam által csufosán cserben hagyott és kijátszott protestánsok lapjai, gyűlései s iralmakkal vannak telve, s kétségbeesítő helyzetük szomorúságát csak fokozza az önvád keserű szemrehányása.

Elég nagy baj volt már az is, hogy a legkicsinyesebb érdekek a felekezeti-nélküliség karjai közé hajtották az amugy is gyenge meggyőződésű protestánsokat, s most egy új ellenséggel, a vallástalan állam egy új fegyvertársával, a szocializmussal találják szemben magukat, hogy elveszítsék azt, amit még veszíthetnek.

Szeretjük hinni, hogy nem érdekből, hanem őszinte hazaszeretetből pengetik azon hurokat, melyeknek hangjai oly anynyira emlékeztetnek a katolicizmus óva intő szavára, hogy az „Isten, haza, becsü-

let“ egymástól elválaszthatatlan fogalmak, s egyik a másikat feltételezi. Mily őszinte beismerései e szavak a mi igazságunknak, mely csak pár évvel ezelőtt is mindenütt süket fülekre talált, hogy csak vallásos, Istenítő ember lehet jó hazafi. Lehet becsületes ember. Mi tudtuk ezt, nekünk nem volt szükségünk az Isten, hazát, tisztességet, becsületet nem ismerő szocializmus machinatióra, hogy bebizonyítsák újból a világtörténelem és ész logikája által számaltalansor beigazolt igazságot: az Istenben vetett hit alapja a hazaszeretetnek, királyhűségnek, becsületnek, — mindennek.

Lám amire a mi jó atyáinkai, az ország mély bölcsességű (?) vezértérftai minden buzgalmuk mellett sem tudtak rájönni, megtalálták a szocializmus hazátlan, istentelen kolomposai. Hamar belátták „hie Rhodus“, hogy addig a néppel, melyre hálójukat kivetették, sem mire sem mennek, míg e nép hisz az Istenben, Ki neki parancsokat adott, melyeket megtartani kötelessége, melyeket ha megszeg, büntető kezét ki nem kerülheti.

Ezért iparkodnak lelkéből kioltni ősei hitét, ezért törekednek elszakítani Istenétől, s karjaiba vetni a felekezeti-nélküliségnek, mely, hála a liberális kormányzat bölcsességének, igen szépen burjánzik azt. István országában. Az egészben az a legsajnosabb, hogy bolmi Weltner Jakabok és Pollák Izraelcek erre előbb rájöttek, mint azok, akiknek elvégre talán mégis több gondjuk lehetne, vagy lehetett volna hivatékra, mint a fentnevezett existenciáknak.

hogy volna akkor az életben! Az olympusi játékok kora régen letűnt, ott a ki legjobban tudott futni az ért elsőnek a célhoz, manapság ellenben kocsin nyargalunk s az halad természetesen legjobban, kinek az apja jobb farspontot tud szerezni.

Gyöngyössy Mukira azonban nem állott ez a szomorú igazság egészen. Mérnöki pályára ment s egyik tanára véletlen észrevette, hogy az az igénytelen külsejű hallgatója valóságos számtani portentum, úgy pöki a logaritmusokat betéve, mint a paraszt ember a két napos bornyut, ha nem akarja megigézni. Szóval fölfűdözte s a mint fölfűdözte folyton figyelemmel kísérte, végül pártfogolni kezdte s a legvégén pedig barátságára méltatta.

És Muki tényleg Sótönyi tanár barátjának vállain emelkedett. Az ajánlotta be a miniszternek, kiről később aztán kislült, hogy hiszen Gyöngyössy Mukinak ugyis a nagybátyja. Persze, hogy aztán már nyert ügye volt. Mukira bízták az új Dunahidnak az építé ét.

Szegény gyerek uszott a boldogságban. Ritka lelkesedéssel fogott a rája bizott feladat megoldásához. Dolgozott későn korán; remeket akart létesíteni.

Ekkortáiban történt, hogy a vasuton egy ismeretlen hölgygyel találkozott. Valóságos szépség volt, szépség, minővel kevéssel akadt még össze az életben. Bájoló termet, büszke tartás s habár arcát fekete fátöl takarta,

azért elárult belőle annyi üdeséget, szeméből annyi tüzet, a mennyi éppen elegendő volt, hogy Gyöngyössy Muki szive megdobbanjon rája.

A szép hölgyet egy éltesebb nő kísérte.

Muki mindenáron alkalmat keresett, hogy valami uton módon szóba ereszkedhessék velük. Hanem persze soká tartott, míg a torkát folytonos köhincselésével teljesen kiköszürülte s éppen mikor ki akarta böki, hogy:

— Megbocsát nagysád, ugy-e Pancsovára utazik?

Akkor fűtyölt a gőzös, megállott a vonat, s a hölgyek, akárcsak Gyöngyössy Muki gondolatbeli kérdésére akartak volna választ adni, egyszerre elkiáltották magukat:

— Kalauz! Kiszállunk.

Muki páff volt. Ezeket hát szépen elszalasztotta. Hiszen ha még börtöndíjk lett volna! legalább följánlotta volna nekik szolgálatát. De hát mi haszna, herzig kis zacskó csüngött a tekete fátölös hölgy karjáról mindössze, ahhoz pedig nem kell hordár.

Annyit nyert mindössze, hogy bucsu fejében a fiatalabbik kezesen börtintett. Ő persze mélyen meghajolva köszöntötte őket előbb. S azzal vége volt a kis kalandnak, melynek tulajdonképen nem is volt még eleje.

Hanem Muki fejében mégis irtózatosan összezavarta az elementumokat. Másnap felemás cipőben állított be az ő Sótönyi barátjához.

Mai lapunk 4 oldal.

Szomorúságukban persze vigasztalás után kutatnak, s hála a fantáziának, tel is találják ezt a magyar nép vallásos lelkében, amely int magukat biztatják, „rosz talaj a felekezetenküliségre, hisz az anyatejjel szivta magába vallását.”

Igazán? De Istenem! Hát ha a magyar nép vallásos, a magyar nép ősei hitéhez ragaszkodó, ha nem kell neki a felekezetenküliség, hát mondják meg azok a jó urak: kinek a kedvéért hozták azt a törvényt? S a protestánsok élükön püspökeikkel? miért tolták oly rettentő buzgalommal Wekerle már-már kátyuba jutott szekerét? Végre is azt hisszük, Magyarországon a magyar nép számára hozzák a törvényeket? Vagy talán ezen kozmopolita lázítók érdekei lebegnek szem előtt, mikor herostratesi dolgukat végezték?

Lám, lám, mi mindenre rá nem jön az ember, ha gondolkodik!

Tőlünk egyébként távol áll a káröröm érzete; sokkal jobban eltölt bennünket az aggodalom hazánk sorsa felől, semhogy ily gondolatok, ily érzelmek helyet találhatnának szívében. Ha reá mutatunk valamikor, nem is olyan igen régen, még nagyhang, most siránkozó ellenfeleink hibáira, ezt egyedül azért tesszük, hogy oda irányítsuk figyelmüket, a hova alattomban ugyis tekintgetnek, a *revizióra*.

Nincs hazánknak s az egész emberiségnek jelenleg fenyegetőbb ellensége, mint a socialismus, s az ellenség kezében hatalmasabb, veszedelmesebb fegyver, mint a szabad vallástalanság.

Magyarázzuk még tovább, hogy *minek a néppárt?*

Adóreform. Lukács pénzügyminiszter tegnapi exozéja alkalmából igen hosszasan foglalkozott az adóreformmal is. Fejtegetései és javaslatai nagyjában azon csapáson haladtak melyen a Wekerle-féle memorandum haladt. Az egyenes adókat úgy kívánja reformálni, hogy ezáltal az igazságos és arányos megadóztatás vele jobban érvényre jusson. E célból a föld-

Ez fölnevetett s hangos kacagással fogadta:

— No gyerek, talán csak szerelmesek vagyunk?

Muki olyan lett mint a főtt rák egyszerre. Nem értett a tetetéshez. Mit tegyen, meggyőnta szépen, hogy miként szeretett ő bele valakibe.

— Aztán kicsoda az a valaki? — kérdezte a tanár jóakarattal.

— Hát tudom én? — méltatlankodott Muki.

— Jól van no, de a nevét csak tudod?

— Honnan tudnám!

— Bibasz, hát akkor hogyan találjuk meg. Hová való is csak?

Gyöngyössy Muki keserűen vonogatta a vállát. Azt mondta vele, hogy biz ez elég sajnós, de mit tud ő bele abba.

— Kecskeméten szállott ki — volt minden, mivel utbaigazithatta Sótont.

A tanár csavargatta a fejét. Ugy mondta azután:

— Öreg ember vagyok, hanem ilyen boldond, tudod fiam, még sem kezdtem volna.

Muki fölütötte az orrát. Minden szerénysége daczára rosszul esett neki, mikor szidják. Odább állott és megfogadta egyben, hogy most már izé, csak azért is. Majd megmutatja ő mi lakik benne. A ki ért az algebrához, miért ne értene a szerelem dolgához is, hiszen újában a házasságokat rendszeresen számokra alapítják.

Ott kezdte, hogy leutazott Kecskemétre. Majd kivadászta ő az imádottját tizezer közül is, csak a világon legyen még a körülötte valahol.

adó-kivetésénél lehetőleg a föld tényleges hozadékát akarja megközelíteni, ez pedig reambuláció segítségével volna kipuhatólandó; a házbér- és házosztályadót a házbéradó kritériumainak megfelelőbb megállapítása által egymáshoz közelebb kívánja hozni; az I. és IV. osztályu kereseti adót eltörölné, a II. és III. osztályu kereseti adót átalakítaná és az utóbinál a kontingentálást és repartíciót hozná be; az általános jövedelmi pótdadót eltörölné, ellenben behozna egy új jövedelmi pótdadót enyhe adókulccsal. és behozná a jövedelemnél a 300 forintos létminimumot. A többi egyenes adók lényeges változást nem szenvednének. El kell ismerni, hogy mindeme reformokban sok üdvös eszme foglaltatik s a szegény nép bizonyos teherkönnyebbüléshez jut. Ennyiben ezek a reformok a néppárt programjának is megfelelnek, mert a néppárt mindig követelte az igazságosabb és arányosabb megadóztatást. A néppárt azonban többet is követel. Követeli egyebek közt a földadó leszállítását oly mértékben, amint azt a gazdasági helyzete követeli. Az mellékes, vajjon az adókulcs leszállításával történik-e ez, vagy úgy, hogy reambuláció segítségével a földadó kivétele jobban alkalmazkodjék a földbirtok tényleges hozadékához. A fő az, hogy a nép terhei csökkenjenek. Ha azonban a tényleges hozadék kipuhatólása egymaga nem vezetne teherkönnyebbülésre, akkor vagy az adószázelékat kell csökkenteni, vagy a kontingenál földadóösszeget kell leszállítani és a hiányt oly adóforrásokból pótolni, melynek jobb kiaknázását éppen az arányos megadóztatás elve követeli.

Vasuti katasztrófa.

— Saját tudósítónktól. —

Óriási vasuti szerencsétlenség történt a déli vasut székesfejérvár-komáromi vonalán. Ugyanis a személyvasut, mely délután 2 óra 27 perczkor érkezik a székesfejérvári állomásra, Moha állomást elhagyva, Székesfejérvár közelében, a Szent Háromság temető alatt, közvetlen az ugynevezett „Csősz-kunyhónál“ levő Sárvíz hídja előtt kisiklott. A mozdony leesett a pályastről, a többi kocsi pedig feldültek és összetörték, kivéve a vonat végére csatolt két másodosztályu kocsit. A vonaton több mint

— És a világon volt még. Sótontyi egyszer csak arra a meggyőződésre jutott, hogy az ő Muki barátja rengeteg sokat utazik. Ha csak fél nap szabad időt kerithet, hát lóhalálában hajtat ki az állomásra. S a mellett a világért sem ejtne egyetlen szót is. Büszkén mosolygott s az a mosoly, akár csak a félvilágot zsebében hordaná, annyi önértetet takar.

Bizony no... a végén még házasság súl ki a dolgából.

A tanár ur azonban, bármennyire is gyötörte a kíváncsiság, nem avatkozott csöppet sem a gyerek dolgába. Ráhagyta: csinálja, a hogy neki tetszik. A szerelmes ember ugyanis javarészt bolond: nehéz nekik okos tanácsot adni.

Egyszer azonban a véletlen épen úgy akarta, hogy Sótontyt hivatalos ügyei Kecskemétre szólították. A czivisek összeveszték a templomtorony magasságát s miután összeveszték, hát mindjárt fogadtak is. Kellett annak okéért okos embert keríteniük Pestről, a ki állva is meg tudja mérni azt a tornyot, minek utána a toronynak éppen nem tetszett vala a czivisek kedvéért a földön elnyujtózkodva rőnek állani.

Sótontyira esett a választásuk. Tanár létere csak ért annyit a trigonometriához, hogy eldöntse vele a nagy fogadást.

Igy történt azután, hogy Sótontyi beállított Kecskemétre s mivel már ott volt, nem mulasztotta el régi iskolatárságát, Haragos Mihálynál látogatást tenni. Ott lakott egy alacsony házban a Földön-utczában: az apjától örökölte s ha a többi jursát el is verte — sok

százan utaztak, kik közül sokan voltak fejérváriak.

A sebesültek nevei: Hinterlang Ignác mozdonyvezető, Rambuly József fűtő, Pangl István vonatvezető kiket azonnal a városba szállítottak. Továbbá az utasok közül: Ambrózy László munkás és családja. A szerencsétlen Tata-Tóvárosról jött, hogy a székesfejérvári Schmid-féle téglatelepen állását elfoglaltja. Ő maga könnyebb sérülést szenvedett, de felesége feje iszonyuan megroncsolódott. Ő a katasztrófa legnagyobb sebesültje. Két felnőtt fia két leánya szintén megsebesültek. Hász Lászlóné *Bodajkról* súlyos belső sérüléseket szenvedett, Józsa Istvánné Kőbányáról. Stollenberger Ferencz és neje Budapestről, Mandl Matild Tatáról, Mentl József Reichenbergből, Térneg Erzsébet Székesfejérvárról, Irzsabek József Biáról, (pest m.) és neje, Németh József Sárvárról és Balabó János postaszolga mind kisebb nagyobb sérüléseket szenvedtek.

Azonkívül több sebesült részt vevő, részint kocsin már bejött a városba, mire a hivatalos emberek a vész színellyen megjelentek. *A sebesültek száma 25-re tehető.* Valóságos csoda, hogy a vonaton levők mind életben maradtak. A ki a tőléről lehullott véres kocsiromokat látja, el sem hinné a dolgot, ha a valóság mást nem mondana.

Polczér Péter és Simon Sándor rendőrkapitányok, dr. Bierbauer Viktor főorvossal mintegy másfél óra múlva érkeztek a katasztrófa színhelyére, hol a vizsgálat-hoz fogtak, a főorvos pedig dr. Molnár Jenővel és több fejérvári orvossal a sebesültekhez sietett.

A vonat már a 9-es számu órházat elhagyva szokatlan gyorsasággal kezdett haladni és ezt Mohát elhagyva még tokozottabb mértékben folytatta, úgy hogy a kocsi erősen kezdtek himbálózni. Ez a gyorsaság valószínűleg onnan eredt, mert a vonat Bodaik állomásra már egy-két

leánya volt szegénynek, nem most különben — ezt a házat azért mégis Haragos néven matrikulázta a kecskeméti telekkönyv.

Nos hát Sótontyi elég az hozzá, megbecsülte a régi iskolatársat. Elment hozzá.

A kapuban valami fiatalember félével találkozott. Sietős lehetett a dolga nagyon, mert úgy elnyargalt mellette, mint a veszedelem. A tanár csak szegényre sem igen vehette s mégis annak daczára, mintha ismerőst sejtett volna benne.

— Muki! — lebbent el szinte önkénytelenül az ajkáról — Gyöngyössy!

Hanem hát a másik rá se hederített. Sietett, hogy a villamosnak is becsületére váljék, ha utoléri.

— Fújd föl! — morogta el magát a tanár — csak nem futok utánad.

Betért haragosékhöz.

Ott benn ihogtak-vihogtak: mindjárt megismerszett, hogy sok kisasszony vagyon a háznál. Mikor Sótontyi a „jó napot“ elmorogta kicsit mintha meghökkenetek volna, hanem utána megint valóságos elemi erővel tört ki a nevetés.

— Ejnye de virágos kedv lakik nálatok — jegyezte meg Sótontyi kicsit körültekintve.

— Ne vedd rossz néven, kedves barátom — magyarázta ki Haragos a dolgot — a leányok mindig úgy csinálják, mikor egy kérőt, a ki nem számít, elvadtanak a háztól.

— Ah! hát kérő járt itt? — kérdezte szinte gúnyosan Sótontyi.

— No igen, — volt a válasz, — amolyan

perc késéssel érkezett és ezt be akarta hozni. Ezen hibálás azonban egyszerre oly erőssé vált, hogy a tárgyak leestek és az utasok össze-vissza dültek üléseiken. Egy pár pillanatnyi örült vágatás után az egész vonat, mely a kalauz és postakocsin kívül három harmadosztályú és két másodosztályú kocsiból állott baloldala eldőlt a pályatesten. A postakocsik és a harmadosztályú kocsik darabokra törtek, de a két utolsó kocsit csak felborult. Ezekből az utasok a felső ablakokon másztak ki és az ijedtségen kívül semmi bajuk nem történt. Annál borzasztóbb volt azonban a többi kocsik képe. Nők, gyermekek jajszékelték és véres arc. czal bujkáltak elő a romok alul. De kihallatszott ezek közül szegény Inász Lászlóné segélykiáltása, kinek lábán az egész kocsit feneke fekdült élére állítva. Eppen Székesejérvárott szolgáló fiához akart látogatónak jönni. Eppen ilyen volt Németh József helyzete, kik egymás mellett alélodva kértek segítséget. A közelből azután csakhamar vonati munkások rohantak elő a kik emelő rudakkal próbálták a szerencsétleneket kiszabadítani kinos helyzetükből. Ez azonban nem sikerült, hanem később kiásták a földet lábai alól és így szabadultak meg. E közben eltelt $\frac{3}{4}$ óra, és segély csak ezután érkezett, Kovács felügyelő és néhány vasuti tiszt a mentőkkel később külön vonaton érkeztek a fejevári állomásra és gondozás alá vették a sebesülteket.

A pályatest több mint egy kilométer távolságban megrongálódott és sinek valóságos hullám vonalakká váltak, a szerencsétlenség színhelyén pedig a talpakkal együtt összezuzódtak. Itt látni lehetett, hogy a talpták közül sok teljesen korhadt állapotban volt. *Hindelang* mczdonyvezető, ugy adja elő a dolgot, hogy a pályatest volt rossz és megingott. Ő mikor észrevette, rögtön fékezett és ellengőzt adott, de már nem se-

jött-ment ember. Ugy tolakodott valahonnan bele a tisztas famiánkba, hogy azt se tudjuk, kicsoda, kicsoda. A Pepi lányomba bolondulásig beleszeretett s képzeld el, azzal áll elő, hogy elveszi.

Az én Pepi leányomat? Azt hát törvényeségi jegyzőn alól nem adom. Megkérdeztem tőle van-e hivatala. Hanem hát dehogyan volt a boldogtalannak. Mindig valami Duna-hídról beszélt, de oda csak nem megy el vámszedőnek, mi az ördög. Azután még az apja után örökölné valamit. De maga megvallotta, mikor kérdeztem tőle, hogy apja talán nem is volt. Süsse meg az ilyen ember a tudományát. Vegyen el egy varróleányt, de ne az én Pepi lányomat. Kivertük szépen.

A kisasszonyok ismét hangos hahotára gyújtottak. Mulattak a pörüljárt emberen.

— Kivertétek hát Gyöngyössi Sándort? — kérdezte higgadtan Sótónyi.

— Hogy-hogy? — pattant Haragos ur — i-ismered?

— Hogyne ismerném! Hiszen ő építi az új Duna-hidat, büszke vagyok rá, hogy a tanítványom. Azután meg a miniszter a nagybátyja.

— Milljom ágyu, százezer szekereze! — ugrott föl Haragos Mihály dühösen. — Miért nem mondta a bolond azt mindjárt?

— Talán bolond lett volna — gondolta magában Sótónyi s szépen elbucszott régi iskolatársától.

Mégis csak jó mikor valaki közbe szerény ember tud lenni.

gíthetett rajta. A gép kidőlt és prüszkölve, toporzékolva fekdült a sinek mellett

Ha szózat lépéssel tovább vonsozolja még a vonat, akkor épen a vasuti híd fölött dől le a vonat egy mély vízfolyásba, ami kimondhatatlan nagy katasztrófát idézett volna elő. Az utasok jó része aztán csakhamar gyalog folytatta útját és a réteken keresztül a palotai-utczán jött be a városba, elbeszélve a rémes katasztrófát.

UJDONSÁGOK.

— Személyi hír. Dr. Steiner Fülöp m. püspök Ő Méltósága tegnap sárkereszturi birtokáról székhelyére érkezett.

— Egyházmegyei hírek. Glazer József esperes, solymári plebános és Lattyák János pápai káplán, martonvásári plebános, plebániái javiokról lemondván nyugalomba vonultak s helyükbe *Solymárra Kaiser Károly* duna-ado nyi *Martonvásárra* pedig *Holeksy* ercsi káplánok küldettek ideiglenesen administratoroknak. *Lauchs* István ettyeki káplán *Duna-Adonyba*, *Mihalecz* Ferencz vajtai káplán *Ettyekre*, *Pintér* Ferencz betegségéből felépülvén, ideiglenesen kíségitőnek *Vajtára*, *Horváth* Honor tökölei káplán *Ercsibe s Ivisics* Rajnér sz. Ferenczrendű áldozópap pedig *Tökölre* helyeztetek káplánoknak.

— Adományozás. Dr. Szabady Józsefné urnó a helybeli Oltáregyesületnek a szegény templomok között eszközendő kiosztás végett 1 vörös bársony perselyt és 1 gyönyörűen himzett csengő huzót adományozott. A kegyes adományért ez uton is köszönetet mond a vezetőség.

— Kinevezés. A főispán *Scherer* Kamill végzett joghallgatón a megyei árvaszékhöz közigazgatási gyakornokká nevezte ki.

— Közigazgatási ülés. Fejérvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta rendes havi ülését br. *Fiáth* Pál főispán elnöklete alatt. Jelen voltak: *Huszár* Ágoston alispán, *Szűts* Arthur főjegyző, *Balassa* Sándor tb. főjegyző, dr. *Hattyúi* Dezső árvaszéki elnök, *Plossék* Ferencz kir. pénzügyigazgató, *Festelich* Bennó gr. kir. tanfelügyelő, dr. *Schlammadinger* Jenő tb. ügyész, dr. *Varga* Zsigmond főorvos, *Quirini* Gusztáv kir. főmérnök, *Koller* Pál közigazd. előadó, *Kornis* Zoltán aljegyző, *Ujházy* Sándor kir. ügyész, *Németh* Imre állami anyakönyvi felügyelő, gr. *Jankovich* János tb. aljegyző, továbbá V. *Végh* István, dr. *Molnár* Béla, dr. *Szűts* Andor, *Szűts* Sándor, *Tullian* Vilmos, dr. *Vértessy* József biz. tagok. — Az alispáni jelentés szerint a megyei közigazgatásnál a lefolyt hóban semmi nevezetesebb esemény nem fordult elő. A nyugdíjazás folytán megüresedett *duna-pentélei* anyakönyvvezetői tisztségre *Salamon* Róbert, h. anyakönyvvezetővé *Róth* Ármin s. j., a *czecei* anyakönyvi kerületben *Molnár* Imre s. j., a sárbogárdiba pedig *Busbach* István szjő kinevezése hozatik javaslatba. *Dunai* József *czecei* jegyzőt az elsőfoku fegyelmi hatóság annak idején 30 forint pénzbírságra ítélte, mely bírságot az alispán 100 frtra emelte fel. A közigazgatási bizottság jóváhagyta ezen ítéletet és Dunait föllebbezésével elutasította. A bizottság ezen határozatát most a miniszter jóváhagyta. A *pénzügyigazgató* jelenti, hogy az egyenes adók kivetése betegeztetett. Az adókezelést a pénzügyigazgatósági kiküldött tiz községben megvizsgálta. A mult hó végeig esedékes kincstári követelés összege 1,718.174 frt 19 kr., ebből befolyt 1,454.841 frt

54 kr., hátralék 263.332 frt 65 kr. A fizetések eredménye a mult évi hason időszakhoz képest 16.132 frt 47 krral kedvezőbb. Ideiglenes házadoméntessé a lefolyt hóban 154 esetben engedélyeztetett. — *Kálos* község egy ujonnan szervezendő segédjegyzői állás javadalmazásához 200 forint államsegélyt kér a kormánytól kieszközöltetni. Mivel azonban a község anyagi viszonyai eléggé kedvezőek, a bizottság e kérelmet nem támogatja. A *soponyai* anyakönyvi kerülethez tartozó *Nagy-Láng* község külön anyakönyvvezetői hivatalt kér. A járási főszolgabíró, valamint az anyakönyvi felügyelő a kérelmet nem látja eléggé indokoltnak, mert Soponya ugysis közel van, a környékbeli puszták lakosságának pedig az elvégre teljesen mindegy. — Az *árvaszéki* elnök beterteszt a f. hó 5-én megejtett pénztárvizsgálat jegyzőkönyvét. — A t. főorvos jelenti, hogy a megye közegészségügyi állapota örvendetesen javult. — A kir. tanfelügyelő újra jelentést tesz a sóskuti népiskola állapotáról. Jóllehet ő nem ellensége a felekezeti iskoláknak, mindazonáltal kéri a bizottságot, hogy a községi képviselő testület azon határozatát, melylyei az iskolának községi iskolává leendő átalakítása: kimondotta, hagyja jóvá, mert a nevezett iskola mostani állapotában éppen nem felel meg hivatásának. *Molnár* Béla bi. tag más véleményen van. Ismerteti a Sóskut községben elharapódzott személyes villongásokat melyek ama határozatot előidéztek. A kedélyek azóta szerencsésen lecsendesedtek, tehát miért kényszeritenénk a községet, hogy egy meggondolatlan tettének következményeit viselje, azért, hogy azt itt szánczionáljuk, mert a már egyszer községivé tett iskolát a törvény értelmében többé felekezetiévé visszaformálni nem lehet. Hagyják meg azt a régi alakjában s az esetleges hibákat szigorú ellenőrzéssel igyekezzenek megjavíttatni. *Vértessy* József mindenben magáévá teszi *Molnár* indítványát, ki másodsor felszólalva indítványt olyképen módosítja, hogy a községi képviselőtestületet szólítsák föl nyilatkozatra, vajjon megmarad-e az első határozat mellett? A tanfelügyelő és Molnár indítványa szavazásra bocsáttatván, a bizottság az utóbbit 8 szóval 7 ellen elfogadja. A tanfelügyelő ez ellen fellebbezést jelent be, a „nő ügy érdekében“. Ezután több kisebb ügy elintézése után az ülés $\frac{1}{4}$ -kor véget ért.

— Felhívás. A kömives, ács, asztalos, bádogos, köfaragó, esztergályo, kárpitos, bogárn, lakatos, kovács, szobafestő és mázoló iparban dolgozó iparos segédok felhivatnak, hogy saját jól felgottat érdekükben f. évi október hó 17-én az ipartestület nagyteremben megnyitandó tovább képző szakrajtatanfolyamra a hivatalos órák alatt iratkozzanak be. A rajzórák hetenkint kétszer kedden és csütörtökön esti $\frac{1}{2}$ órákor tartatnak meg. Székesfehérvárott, 1899 október 6. az elnökség.

— Tanítóválasztás. A székesfehérvári ipariskolai bizottság tegnap délelőtt gr. *Festelich* Bennó kir. tanfelügyelő elnöklete alatt ülést tartott. Az ülés tárgyát a *Hoffer* Lajos távozása folytán megüresedett ipariskolai tanítói állás betöltése képezte, mely állásra a bizottság *Déni* Béla közs. iskolai tanítót választotta meg.

— Színeszöng Veszprémben. *Szalkay* Lajos társulata most Veszprémben tanyázik. Az eddigi előadásokról a V. H. a következőket írja: *Szalkay* jóhírű társulata kedden, e hó 3-án, kezdte meg előadásait a Koronaszállóda nagytermében. Eddig négy előadást néztünk végig, s még mindannyiszor abban a kellemes tudatban hagyta el közönségünk a színházat, hogy ilyen jó erők még aligha működtek városunkban.

A társulat minden irányban megállja helyét. Felemelkedés érdemelnek a szép díszletek, meg a szép toalettek is, a mik az előadás sikerét csak növelik. „*Bánk-bán*” volt az első előadás; ebben a darabban mutatta be az igazgató a drámai személyzetet; a főszereplők mind kitűntették magukat, de különösen *Gazdy* Aranka nyerte meg a közönség tetszését Melinda szerepében, azonkívül *Kalmár* (Bánk-bán), *Déry* (Petur-bán) és *Kovács* (Biberach) arattak zajos tapsokat. *Szerdán* pedig az operett személyzet bemutatása került sorra a „*Gésák*” című híres operett előadásában. *Réthy* Lina (Mimóza) gyönyörűen iskolázott hangjával valósággal magával ragadta a publikumot, *Szalóczy* Irén pedig úgy tánczolt, úgy énekelt, hogy ma már igazi kedvence közönségünknek. A férfi tagok közül *Szentmiklóssynak* és *Sz. Nagynak* volt szerencsés estéjük. *Csütörtökön* egy életképet adtak elő a „*Gyurkovecs leányokat*”. Közönségünk jót mulatott a négy Gyurkovics leány sorsán. A négy közül legkedvesebb volt *Gazdy* Aranka Miczi szerepében, de a másik három is *Holczi* Ilona, *Aradi* Vilma, *Szabó* Erzsike szintén rászolgáltak az elismerésre. *Szalkay* pedig megmutatta, hogy ő nem csak élelmes igazgató, hanem ügyes színész is, *Deéry* Béla pedig Horkai Feri szerepében volt nagyon jó. Tegnap, október 6-án, az aradi vértanúk emlékére alkalmi ünnepi előadást tartottak. Színe hozták „*II. Rákóczy Ferencz fogsága*” című történelmi drámát. A szereplők mindegyike igazi hazafias lelkesedéssel oldotta meg szerepét.

— **Telefon.** Az állami közhasználatu távbeszélő hálózat előzetői közé *Hegyi* Ferenc megyei közkórház építési vállalata 92. szám alatt bekapcsolatott.

— **Az asszony miatt.** *Wittner* Jakab moóri lakos szörnyű gyámoltalan ember volt s a felesége nagyon megkeresítette az életét. Furcsa hölgy ez a Wittnerné — hogy óvatosan mondjuk ki a szót — de annyira furcsa, miszerint utóbb már nem találkozott az egész községben egy házigazda, a ki megszivelt volna a födele alatt. A most mult szentmihályi fertálykor éppen *Resch* Mihály mondta fel nekik a lakást, a mi a szegény embert módfelett elkeserítette. Többek előtt kijelentette, hogy untig jóllakott már az étellel is, a feleségével is, de a milyen békés természetű ember, inkább az előbbtől válik meg, mert már sehogyse bírja tovább. Utóljára *Schweid* Lázár pálinkamérésében látták, hol csüdes rezignációval nyelte a szeszt, míg a pénzében tartott, azután ingatag léptekkel indult még a győri-ut felé. Történt pedig a napokban, hogy a győri-ut lakói felette komplikált izünek találtak a közös kut vizét, azért is elhatározták, hogy megnézik, vajjon mi az oka ennek a kellemetlen változásnak. Macskát dobott bele valami rossz kölyök — mondták az asszonyok s a férfi nép óvatosan kezdte piszkálni a vizet egy kötélre erősített vasmacskával. A kutatás meglepő felfedezést eredményezett. *Wittner* Jakab hullája került elő a kutból, azé a szerencsétlen Jakabé, a ki nem tudott máshova menekülni a feleségétől.

— **Tűz.** *Érd-úfalu*n a minap éjjel *Korán* Gergely és *Hovár* György közös lakóháza ismeretlen okból kigyulladt s a padlason fülhamozott nagyobb mennyiségű gabonával együtt egész tetőzete elégett. A kár meghaladja az ezer forintot, mely alig felerészben térül meg a biztosítás által.

— **Merénylet.** *Franciscskovics* István nagy gombai illetőségű napszámosnak valami munkabér-követelése volt *Ravasz* István velencei gazdaembere. E hó 3-án egy nagy késsel fülkegyverkezve berontott Ravaszékhoz s a gazdát megöléssel fenyegette, ha az állítása szerint még neki járó néhány hatost ki nem fizeti. Ravaszné közbevetette magát, mire a cavargó az asszonyt megragadta s a szobába kezdte vonszolni, azzal a kijelentéssel, hogy majd ő vele fejga magát kárpótolni a megtagadott bér

fejében és talán végre is hajtotta volna aljas szándékát, ha az asszony valahogy ki nem siklik a durva kezek közül és el nem menekül. Végre *Ravasz* nagy nehezen kituszolta a házból a dühögő embert és azonnal jelentést tett a csendőröknek, kik *Franciscskovicsot* elfogták és megkötözve bekisérték a székesfejérvári törvényszékhez.

— **Az első próba.** *Kling* Gyula tárnoki izraelita „aranyifju” nagy kedvelője volt a szépnemnek, de ezideig még nem volt módjában leányismeretséget kötni, mert a faluban zsidóleányok csak mérsékelt számmal találhatók, a violás kerek kisajtait pedig személyenél fogva nem kopogtathattak. Annál inkább érthető örömmel fogadta a minap este *Petró* Mihály ajánlatát, ki egy leányos házába látogatába hivta. Gyulának nem várt kétszeri felszólítást, hanem zsebükrebe egy bizalmas pillantást vetve, fejébe csapta kalapját és megindult a hódító utra. Alig jntottak azonban a szomszéd utczába, három legény jött velük szembe, a kik rögtön tisztában voltak a nevendék don Juan szándékával. Vésztiljón hangon tudakolták tőle utja irányát és célját, mire ő gyanutlanul kijelentette, hogy pitvarólni készül. Azoknak sem kellett több. „Majd adunk mi neked magyar leányt, te ilyen amolyan!” — kiáltották szinte kórusban s azzal rávetették magukat a védtelen ifjura. Hallgatással mellőzzük a most következett kínos jelenetet, csupán annyit konstatálunk, hogy *Eskovics* András, *Babai* Vincez és *Bukovszky* Józsefet súlyos testi sértésért fogja felelősségre vonni a vaáli járásbírósg.

— **Vitézködő rekruták.** Október elsején, mikor a nóta és behívócédula szerint be kell rukkolni, elszántan mulattak a moóri sváb legények a „*Birka*” vendéglőben. Valahogy közibük keveredett *Pisch* Márton is, a kit a katonadoktor urak annak idején „untauglichnak” jelentettek ki, de most mindazonáltal részt akart venni a dárídóban. A bortól fölhevült rekruták csakhamar belekötöttek és közülök ketten, *Streng* József és *Karch* Mátyás alaposan megszurkálták. Mindkettőjüket följelentették a moóri járásbírósgnál.

— **Sikkasztó molnár inas.** *Letenyei* János *tabajdi* molnár e hó 4-én délután 61 forintot adott át inasának *Sipos* Gyulának azzal a megbizással, hogy a postára adja föl. A fiu elvitte a pénzt, hanem azután hiába várta vissza a gazdája. Mikor még az esti harangzó után is késett, *Letényi* jelentést tett a csendőröknek kik másnap a fiu keresésére indultak és meg is találták a szüleinél, *Bodmérén*. A pénz azonban nem került elő, mert azt a fiu, saját állítása szerint, elvesztette. Hanem a csendőrök nem hitték el neki a mesét s a fiatal sikkasztót bekisérték a vaáli járásbírósghoz.

— **Megszurta a testvérét.** *Verba* Antal *érdi* lakos már régóta ellenséges viszonyban él *György* testvérel. A mult vasárnap éjjel *Verba* György negyedmagával kocsin igyekezett a korcsmából hazafelé. Az Antal háza előtt leszállt a kocsirol azzal a szándékkal, hogy onnan már gyalog megy hazáig. Alig tett néhány lépést, előtte termett *Verba* Antal és egy hatalmas fitykóssal megtámadta. György látva, hogy ennek fele se tréfa, kirántotta bicikliját és azzal nyakonszurta az öcsészt. A súlyosan megsebesített embert most odahaza ápolják, testvérét pedig följelentették az adonyi járásbírósgnál.

— **Tolvaj jó barát.** Ifj. *Dobai* József *n-ladányi* lakos e hó 2-án gabonát szállított *Enyingre*. *Strausz* Antal *jenei* lakos, Dobainak régi jó ismerőse, a tulajdon kocsiján segítette az áldást a piacra, István testvérel együtt. Enyingen megálltak *Schegmán* Márton kocsmája előtt, hol *Dobai* a szokottnál nagyobb talált hörpenteni s az ebből eredő mámoros állapotát a jeles testvérpár fölhasználva, a kocsin levő gabonából pár zsákkal eladták a korcsmárosnak, azután az így szerzett pénzzel hazahajtottak. A károsult azonban észrevette a tolvajlást s mivel gyanuja *jenei* barátjaira irányult, föl is jelentette azokat a csendőröknek, kik előtt rövid, de hiába való tagadás után mind ketten beismerték a lopást.

— **Stampay** kath. ének- és imakönyve VI. hóvitett kiadásában jelent meg. E kiadás már most nem csupán az ifjuság, a nép és kántorok kézikönyve, hanem a ftd papságé is. 240 oldalra terjed. Ara csinosan kötve most is 15, angolvászonban 25 kr. 11-ik könyv és kották ingyen. Kapható: *Stampay* János főtanítónál *Köbölkuton*, *Esztergom* megye.

— **Szives tudomásul.** Felbátorodva az irántam tanusított szives pártfogás által, kávéházamat teljesen újjá alakítottam, költséget nem kimélve kitűnően működő szellőztetőt (ventilátort) és egy rendkívüli jó vízvezetékét állítottam s így azon kellemes helyzetben vagyok, hogy mélyen tisztelt vendégeimnek minden tekintetben kifogástalan kényelmet nyújthatok. Kávéházamban a jelentékenyebb fővárosi és vidéki, ugyszintén német napi lapok nagyobb része, magyar és német I-ső rendű képes lapok, továbbá *L' Illustration* (francia) és *The Graphic* (angol) képes lapok állnak mélyen tisztelt vendégeim rendelkezésére. Kiténő zenéről is gondoskodtam, a mennyiben a helybeli honvédekkel minden szombatra szerződtem; minden kedden és pénteken *Darázs Károly*, vasárnap pedig *Docsi* helybeli híres zenekara fog kávéházamban hangversenyezni. Zene estélyeimre a m. t. hölgy vendégeim becses figyelmét különösen felhívom. Midőn erről Székesfejérvár mélyen tisztelt közönségét értesítem, nem mulasztatom el hálás köszönetet mondani azon szives támogatásért, melyben eddig részesültem és kérem a n. é. közönséget engem ezen jóindulatában továbbra is megtartani sziveskedjék, a melyvel maradtam a legkiválóbb tisztelettel **FEKETE GÉZA**, „*Otthon*” kávé.

Felelős szerkesztő: *Chay* Antal.

NYILT-TÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

Kötelességemnek tartom a **Fonciére Pesti biztosító intézetnek** abból az alkalomból, hogy f. é. szeptember hó 8-án előfordult tűzkáromat a legméltányosabb és előzékeny módon felbecsülte, valamint azért, hogy a felbecsült kárösszeget leggyorsabban kifizette, elismerő köszönetem ez uton is kifejezni.

Fiáth-Kajtor, 1899. évi szeptember hó 27-én.

Fiáth Imre.

267. 1—1.

* E rovattban közlöttekért teletöltséget nem vállal a szerkesztőség.

Hirdetések

a „**FEJÉRMEGYEI NAPLO**” részére jutányos árért vesz fel a kiadóhivatal (Számmer Imre könyvnyomda.)